

7. Udlæg til en efterlevende ægtefælle

De gældende regler om uskiftet bo og om udlæg efter 150.000 kr.'s reglen til en efterlevende ægtefælle foreslås opretholdt med forskellige fornyelser og tilpasninger.

8. Privat skifte

8.1. Gældende ret

Efter gældende ret er det en betingelse for at få udleveret et bo til privat skifte, at alle arvingerne udtrykkeligt anmoder om at få boet udleveret til privat skifte, og at arvingerne i denne forbindelse påtager sig at hæfte personligt for den afdødes gældsforpligtelser. Sådanne gældsvedgæelser indebærer en høj grad af risiko, fordi man først kan have fuldstændig vished om gældsforpligtelserne, efter at et eventuelt præklusivt proklama har været udstedt. Proklama udstedes i stigende omfang i privatskiftede boer, men udstedes i almindelighed ikke før boet er berigtiget, og giver således kun arvingerne sikkerhed for, at der ikke efter proklamafristens udløb kan fremkomme ukendte krav. Anmeldes et betydeligt ukendt krav efter, at boet er udleveret til privat skifte, men før proklamafristens udløb, kan gældsvedgæelsen derfor i værste fald føre til, at boet udtømmes, og at arvingerne på grund af deres hæftelse selv bliver insolvente.

Ikke desto mindre er privat skifte en yderst anvendt skifteform, idet ikke mindre end knap 40 pct. af alle boer skiftes på denne måde. I 1994 udgjorde antallet af privatskiftede boer således 24.483. Fordelen ved at skifte privat er dels, at arvingerne i private former kan ordne boet uden indblanding fra offentlige myndigheders side, dels at der er mulighed for at spare skifteafgiften.

Risikoen ved gældsvedgæelse medfører imidlertid, at arvinger, der nærer tvivl om, hvorvidt der vil kunne være større ukendte gældsposter, tvinges til at lade boet blive skiftet som et offentligt ikke-vedgælsesbo. Afvisning af gældsvedgæelse og dermed af privat skifte forekommer derfor i praksis især i boer, hvor arvingerne ikke har nærmere kendskab til boets forhold. Risikoen ved gældsvedgæelse har endvidere i praksis ført til udelukkelse af, at der kan skiftes rent privat med umyndige arvinger.

Samtidig findes der med rette også at kunne stilles spørgsmålstejn ved det rimelige i, at kreditorer skal stilles bedre, blot fordi de kan anmelde deres krav i et gældsvedgælsesbo med den deraf følgende hæftelse for arvingerne, end de ville have været stillet, hvis de skulle have søgt sig fyldestgjort hos den egentlige skyldner i dennes levende live.

8.2. Reglerne i lovforslaget

I betænkningen har udvalget indgående overvejet, hvorledes reglerne om privat skifte bedst vil kunne tilpasses det moderne samfunds forhold og udvides til at være anvendelige i det størst mulige antal boer.

Privat skifte er den enklest tænkelige skifteform for egentlige skiftebehandlinger, og det er bl.a. derfor i sig selv et mål, at så mange skifter som overhovedet muligt berigtiges på denne måde, hvis det kan ske, uden at involverede interesser tilsidesættes.

Udvalgets regler genfindes i stort set uændret form i lovforslagets kapitel 15, idet der dog som noget nyt i forhold til betænkningens lovudkast også foreslås medtaget særlige regler om forenklet privat skifte for mindre boer.

Da der ved lovforslaget lægges op til en yderligere forenkling af reglerne om privat skifte, må det ventes, at en gennemførelse af lovforslaget vil have til følge, at endnu flere end de nuværende knap 40 pct. af alle dødsboer fremover vil blive skiftet privat. I særdeleshed antages reglerne om forenklet privat skifte at ville få et stort anvendelsesområde, idet samtlige mindre, solvente boer, der skal skiftes, og som opfylder betingelserne herfor, må formodes at ville blive skiftet efter disse meget enkle regler.

Som noget afgørende nyt foreslås reglerne om privat skifte generelt indrettet således, at der skal kunne skiftes privat, uden at arvingerne vedgår gælden. Ved hurtigt at få fastslået, om boet er solvent eller insolvent, og lade behandlingsreglerne afgøre heraf, er det muligt at opbygge et nyt system, hvorved reglerne om, at arvingerne skal vedgå gælden for at opnå dispositionsret i boet, kan bortfalde.

Endvidere lægges der op til, at området for privat skifte udvides betydeligt ved også at give mulighed for, at der kan skiftes privat med umyndige, fraværende og konkursramte arvinger.

For at sikre i særdeleshed kreditorer og umyndiges interesser må der imidlertid så nødvendigvis opstilles en række betingelser, der skal være opfyldt, for at et bo kan udleveres til privat skifte.

8.2.1. Krav til boets forhold

Efter lovforslagets § 25, stk. 1, nr. 2, er det gjort til et krav, at de aktiver, der er i boet, skal antages at være tilstrækkelige til at dække boets gæld. Kan boet ikke antages at være solvent, kan det ikke udleveres til privat skifte, medmindre arvingerne stiller sikkerhed for mankoen. Baggrunden herfor er, at bobehandlingen i insolvente boer vil bestå i at dele værdien af aktivmassen mellem kreditorerne efter konkursordenen. Dette arbejde bør ikke overlades til